

NAAR EEN TRANSPARANTE(RE) OVERHEID

De Wet openbaarheid van bestuur (Wob) regelt de actieve openbaarmakingsverplichting voor overheden en semi-overheden. Deze wet geeft echter een zeer beperkte aanwijzing welk soort informatie actief openbaar moet worden gemaakt. In essentie beoordelen de bestuursorganen zelf of openbaarmaking 'in het belang is van een goede en democratische bestuursvoering' (artikel 8). Die wet is verouderd. Uit de samenleving komen geluiden die pleiten voor meer openheid en transparantie.

Openheid en transparantie vergroten het maatschappelijk draagvlak en bieden burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven de mogelijkheid om eerder op de hoogte te raken van plannen en ontwikkelingen. Neem bijvoorbeeld de vastgoedportefeuille. Door vastgoedinformatie toegankelijk te maken stijgt de kwaliteit van de gegevens doordat burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven corrigerend kunnen optreden. Zij krijgen bovendien inzicht in wat er met hun belastinggeld gebeurt. Specifieke groepen burgers ontlene steun aan de gegevens. Zo heeft Rotterdam een City Guide App waarmee invalide inwoners en bezoekers hun weg kunnen vinden. Tenslotte stimuleert meer openheid de economie, doordat ondernemers sociale en demografische gegevens kunnen gebruiken voor hun marketing.

Opmars van open data, 'niet meer te stuiten'

Maar er zijn ook nadelen. De privacy van mensen kan worden geschonden als gegevens tot op detailniveau worden gepresenteerd. Zoals over het doen en laten van mensen op straatniveau, of het vrijgeven van de locatie van een (geheime) vrouwenopvang. Ook kunnen de economische belangen van gemeenten geschaad worden door de boekwaarde van te verkopen gebouwen te presenteren. Tenslotte is extern beschikbaar stellen van gegevens kostenverhogend voor de gemeente, omdat er hogere eisen worden gesteld aan de kwaliteit van de data.

Koplopers

Veel gemeenten stellen via het web al vastgoedinformatie ter beschikking. Meestal is dat informatie over de verkoop- en verhuurmogelijkheden van het beschikbare vastgoed en de vrije kavels. De gemeente Arnhem noemt dat het Vastgoedplein. In Bergen op Zoom komt de bezoeker uit bij de website van de stadsmakelaar. Deze vastgoedinformatie dient een direct economisch belang, namelijk het vinden van een nieuwe eigenaar of huurder.

Inzicht in wat er met hun belastinggeld gebeurt

Met gegevens over het vastgoed dat in gebruik is, zijn gemeenten minder scheutig. De gemeente Utrecht is hierop een uitzondering, want die geeft een overzicht van al haar objecten met adres, oppervlakte en functie. Gemeenten die zo ver gaan dat ze financiële informatie delen zijn vooralsnog niet te vinden.

De nieuwe Wob

Mede door druk uit de samenleving om meer openheid is er een 'nieuwe Wob' in de maak. In deze wet moeten de voor- en nadelen van openbaarmaking van (vastgoed)gegevens beter tegen elkaar worden afgewogen en aangetoond. Vermoedens van negatieve effecten zijn niet meer voldoende; die effecten moeten worden aangetoond. De Algemene Rekenkamer juicht deze ontwikkeling toe. President Saskia J. Stuiveling noemt de opmars van open data in Nederland zelfs 'niet meer te stuiten'. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken coördineert een

rijksbrede inventarisatie van verzamelingen van gegevens om helder te krijgen welke data toegankelijk gemaakt kan worden. De Algemene Rekenkamer pleit zelfs voor een verplichting tot het actief openbaar maken van gegevens.

Of de nieuwe regeling op korte termijn zal leiden tot meer transparantie is afwachten. Het staat in ieder geval buiten twiifel, dat er voldoende kansen liggen om de openheid en transparantie te vergroten, waarmee zowel overheden, burgers en marktpartijen van de voordelen kunnen profiteren.

Arjan Loo
Poelmann van den
Broek Advocaten,
Advocaat

